

KOULUVERKKOSELVITYS 2021

Hyrynsalmen kunta

Kouluverkkoselvitystyöryhmä 26.5.2021

Sisällys

1. Lähtökohdat.....	3
2. Asian valmistelu.....	4
3. Työryhmän kokoukset.....	5
4. Väestöennuste vuoteen 2040	5
.....	5
5. Oppilasennuste.....	6
6. Oppilasmäärät	7
7. Oppilaskohtaiset kustannukset v. 2020	7
8. Moisiovaaran koulun kiinteistökustannukset v. 2020	8
9. Viranhaltijoiden kuuleminen	8
10. Henkilöstön sijoittaminen.....	9
11. SWOT-analyysi teemana Moisiovaaran koulu lakkautuminen.....	9
12. Kouluverkkoselvitystyöryhmän lausunto päätöksentekoa varten.....	10
13. Allekirjoitukset.....	12

1. Lähtökohdat

Voimassa olevan koulutuslainsäädännön mukaan kunta on vastuussa koulutuksen järjestämisestä ja kehittämisestä. Oppilasmäärien muutokset, kaavoituspolitiikka ja kunnan yleinen taloustilanne vaikuttavat kunnan kouluverkkoon. Kouluverkkoa koskevat päätökset on kunnan päätösvaltaan kuuluvia asioita.

Hyrynsalmen kunnanhallitus on linjannut kokouksissaan 17.11.2020 § 178 ja 8.12.2020 § 199, että sivistyspalvelujen tulee ottaa huomioon talousarvion 2021 ja taloussuunnitelman 2022-2023 valmistelussa, että sivistyspalveluissa käynnistetään kouluverkkoselvitys.

Valmisteluvaiheessa asetetaan yleensä työryhmä, jonka tehtävänä on hankkia tarvittavat selvitykset kouluverkkoa koskevan päätöksenteon tueksi. Työryhmään on syytä valita sekä luottamushenkilöitä että viranhaltijoita. Työryhmä voi kutsua asiantuntijoita kuultavaksi kokouksiinsa.

Kouluverkkoselvitystyöryhmän on valmisteltava sivistyslautakunnalle mm. esitykset perusopetuspalvelujen järjestämisestä, kouluverkosta sekä lähikoulujärjestelyistä ja henkilöstön sijoittamisesta.

Sivistyslautakunta on nimennyt kokouksessaan 1.3.2021 § 14 kouluverkkoselvitystyöryhmään Olli Saikkosen, Kati Nykäsen ja Outi Kuvajan. Lisäksi työryhmään on nimetty Veli-Pekka Mäkeläinen ja Sari Keränen. Työryhmän puheenjohtajana toimii Olli Saikkonen. Sivistyslautakunta on linjannut, että kouluverkkoselvityksen tulee olla valmis toukuun 2021 loppuun mennessä.

2. Asian valmistelu

Hallintolain (434/20043) 31 § mukaan viranomaisen on huolehdittava asian riittävästä ja asianmukaisesta selvittämisestä hankkimalla asian ratkaisemiseksi tarpeelliset tiedot sekä selvitykset. Kunnassa viime kädessä arvioidaan, mitä selvityksiä päätöksen valmistelemiseksi tarvitaan. Päätös voi perustua kunnan kouluverkkoa koskevaan selvitykseen. Laissa ei kuitenkaan ole säädetty velvollisuutta selvityksen tekemiseen.

Kouluverkkosuunnitelmassa tai -selvityksessä tarkastellaan yleisesti mm. seuraavia seikkoja:

- kunnan taloudellinen tilanne ja sen kehitys
- opetustoimen käyttötalous ja investoinnit
- kuvaus nykyisestä kouluverkosta
- nykyisten koulutilojen kunto ja tilojen käyttö muuhun kuin opetustarkoitukseen
- pedagogiset seikat
- lähikoulun osoittamismenettely
- koulukuljetukset
- oppilashuoltopalvelut
- oppilasennusteet kunnan alueella ja oppilaaksiottoalueittain
- kuntarajat ylittävä yhteistyö
- henkilöstösuunnitelma opettajien ja muun koulun henkilökunnan osalta
- esitys perusopetuspalvelujen uudesta järjestämisestä
- esitys uudesta kouluverkosta ja oppilaiden lähikoulujärjestelyistä
- esitys henkilöstön sijoittamisesta
- arviointi päätösehdotusten vaikutuksista, muun muassa lapsiin kohdistuvista vaikutuksista.

Työryhmän saatua työnsä päätökseen opetustoimesta vastaavan lautakunnan esittelijä valmisteleo asian esityslistalle ja on velvollinen tekemään asiassa päätösehdotuksen. Lautakunta voi halutessaan palauttaa asian valmisteltavaksi, esimerkiksi tiettyjen lisäselvitysten laatimiseksi. Lautakunta antaa oman kantansa kunnanhallitukselle ja valtuustolle.

Kunnanjohtaja kunnanhallituksen esittelijänä valmisteleo asian hallitusta varten. lautakunnan kannanotto ei sido kunnanjohtajaa, vaan hän arvioi itsenäisesti, minkä päätösehdotuksen tekee asiassa. Kunnanhallitus valmisteleo asian valtuustolle ja tekee

valtuuston käsittelyyn pohjaehdotuksen (Kuntaliitto/Päätöksentekomenettely kouluverkon muutoksissa ohjeistus).

3. Työryhmän kokoukset

Työryhmä on kokoontunut 4 kertaa:

- 7.4.2021 klo 17.00 (Kunnanvirasto)
- 21.4.2021 klo 17.00 (Moisiovaaran koulu)
- 17.5.2021 klo 18.00 (Kunnanvirasto)
- 26.5.2021 17.00 (Kunnanvirasto)

4. Väestöennuste vuoteen 2040

Kaavio 1. Väestöennuste maakunnittain ja kunnittain 2012-2040, Tilastokeskus

5. Oppilasennuste

YHTENÄISKOULU

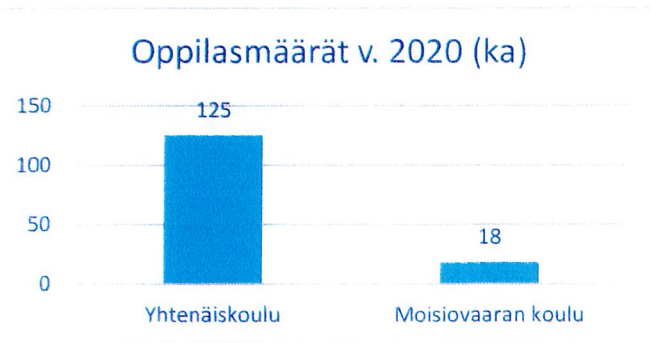
luokka	2020-21	2021-22	2022-23	2023-24	2024-25	2025-26
eskari	14	8	13	10	8	15
1.	12	14	8	13	10	8
2.	9	12	14	8	13	10
3.	9	9	12	14	8	13
4.	7	9	9	12	14	8
5.	14	7	9	9	12	14
6.	15	14	7	9	9	12
0-6 yht.	80	73	72	75	74	80
7.	16	18	18	10	9	12
8.	14	18	16	18	10	9
9.	14	14	18	16	18	10
7-9 yht.	44	50	52	44	37	31
0-9 yht.	124	123	124	119	111	111

MOISIOVAARAN KOULU

luokka	2020-21	2021-22	2022-23	2023-24	2024-25	2025-26
eskari	1	2	1	2	1	1
1.	2	1	2	1	2	1
2.	3	2	1	2	1	2
3.	0	3	2	1	2	1
4.	3	0	3	2	1	2
5.	4	3	0	3	2	1
6.	3	4	3	0	3	2
yht.	16	15	12	11	12	10
0-6 yht.	96	88	84	86	86	90
Opp. yht.	140	138	136	130	123	121

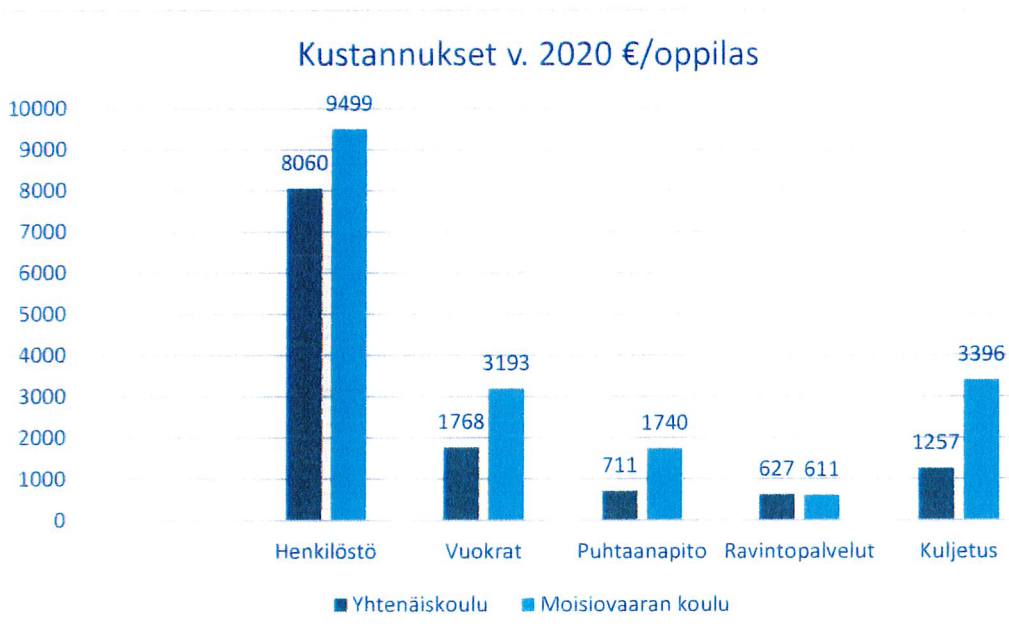
Taulukko 1. Oppilasennuste (ennusteen pohjana tilanne 31.3.2021)

6. Oppilasmäärät

Kaavio 2. Hyrynsalmen oppilasmäärät v. 2020

7. Oppilaskohtaiset kustannukset v. 2020

Kaavio 3. Oppilaskohtaiset kustannukset v. 2020

8. Moisiovaaran koulun kiinteistökustannukset v. 2020

Kaavio 4. Moisiovaaran koulun kiinteistökustannukset v. 2020

9. Viranhaltijoiden kuuleminen

Kouluverkkoselvitystyöryhmässä on ollut kuultavana 21.4.2021 Moisiovaaran koulun rehtori Virpi Kyllönen ja kunnanjohtaja Heimo Keränen. Virpi Kyllönen esitteli Moisiovaaran koulun puitteet. Hän kertoi, että koulussa on hyvät, saneeratut tilat. Virpi toi esille, että koulun oppilaiden huoltajat ovat hyvin aktiivisia. Koulun kaikki oppilaat ovat koulukuljetuksessa ja kuljetuspalvelut ovat toimineet erittäin hyvin. Virpi totesi, että pidemmän ajan oppilasmäärän mukaan koulun oppilasmäärä on aleneva.

Kunnanjohtaja Heimo Keränen kertoi kunnan taloudellisesta tilanteesta, joka on tällä hetkellä melko hyvä. Kunnan talouteen on tuonut sopeuttamispaineita sotien suuri alijäämä. Koulun lakkauttaminen ei tule olemaan haaste kunnan talouteen. Heimon mielestä on realiteettia, että Moisiovaaran koulu toimisi vielä ensi lukukauden. Koulun lakkautuksen jälkeen kunnanhallituksen tehtävänä on miettiä kiinteistöjen tilanne.

Kouluverkko työryhmässä on ollut 17.5.2021 kuultavana kunnanrakennusmestari Jouni Romppainen ja ateria- ja puhtaanapitopalvelujen palveluesimies Marjo Väisänen. Jouni Romppainen esitteli Moisiovaaran koulun rakennusten toimintakuluja vuodelta 2020. Toimintakulut Moisiovaaran osalta ovat v. 2020 olleet 41 625 euroa (v. 2019 40 800 €). Jos koulu lakkautuu, kunnalle (tekniset palvelut) jäisi koulun kiinteistöjen osalta ylläpitokustannuksia n. 30 000 €/vuosi. Oheismateriaalina tarkempi laskelma Moisiovaaran koulun toimintakuluista.

Marjo Väisänen kertoi ateria- ja puhtaanapitopalveluiden tilanteesta. Moisiovaaran koululla on yksi kokoaikainen työntekijä, joka kuljettaa sinne yhtenäiskoululta ruoan sekä huolehtii ruoan tarjolle laittoon ja puhtaanapitoon liittyvät tehtävät. Jos koulu lakkautuu, työntekijän sijoittaminen muihin tehtäviin onnistuu. Marjo kertoi, että ateria- ja puhtaanapitopalveluissa on tällä hetkellä hyvin haastava henkilöstötilanne, jota yhden henkilön vapautuminen Moisiovaaran koululta helpottaisi huomattavasti. Ravinto- ja puhtaanapitopalveluiden osalta ruokien pakkaus- ja kuljetuskustannukset sekä puhtaanapito jäisivät pois. Tämä tekisi vuositasolla n. 47 000 €.

10. Henkilöstön sijoittaminen

Moisiovaaran koululla on yksi (1) vakituinen luokan opettaja, jolle pystytään osoittamaan paikka yhtenäiskoululla. Lisäksi koululla on kaksi (2) määräaikaista työntekijää.

11. SWOT-analyysi teemana Moisiovaaran koulu lakkautuminen

Työryhmän jäsenet ovat laatineet SWOT-analyysin, jonka teemana oli Moisiovaaran koulun lakkautuminen. Analyysin avulla selvitettiin mitä vahvuuksia, heikkouksia, mahdollisuuksia ja uhkia ilmeni, jos Moisiovaaran koulu lakkautetaan. **Vahvuudet** osiossa otettiin esille koulun osalta mm. opetuksen laadun ja tuen paraneminen, tasapuolinen opetus, enemmän sosiaalista kanssakäymistä ja kavereita, opettaja- ja opiskelijaresurssit saadaan yhteen paikkaan, koulukuljetukset selkiytyvät, epätietoisuus koulun tulevaisuudesta päättyy, ryhmäkoot ovat riittävät sekä nykyaikaiset liikunta- ja opetustilat. Lisäksi vahvuutena mainittiin taloudelliset säästöt, opiskelijahuollon parempi saavutettavissa sekä saadaan koululle uutta toimintaa esim. yritystoimintaa.

Heikkouksina mainittiin koulun osalta mm. oppilaille aiheutuvat muutokset kouluympäristön vaihtuessa, koulumatkojen pidentyminen, pienen koulun etujen poisjänti, koulupäivien piteneminen pienten oppilaiden osalta ja oppilasryhmät suurenevat. Moisiovaaran kylän

osalta heikkoutena mainittiin mm. kylä hiljenee, palveluita katoaa, hyvät ja terveet tilat jäävät tarpeettomaksi, poismuutto, rakennusten rapistuminen sekä vapaa-ajan harrastustoiminnan väheneminen.

Mahdollisuuksina nähtiin koulun uusi käyttö esim. yritystoimintaan tai kyläyhdistystoimintaan. Lisäksi mainittiin, että säästyviä kustannuksia voidaan ohjata muihin kohteisiin, rakennukselle uusi käyttötarkoitus, mittavat säästöt vuositasolla, positiivinen vaikutus kunnan talouteen, monipuolisemmat opetusmahdollisuudet mm. erityisopetuksen puolella. Mahdollisuutena nähtiin myös siivous- ja puhtaanapitopalveluiden resurssivajeen helpottuminen.

Uhat osiossa mainittiin mm. koulumatkojen ja -päivien pituus venyy, koulu jää tyhjilleen, kustannukset jäävät, oppilaiden yksilöllinen huomiointi suuremmassa oppimisyksikössä, tilojen jatkokäyttö, negatiivinen maine kunnalle, asukkaiden poismuutto paikkakunnalta ja sen vaikutukset verotuloihin ja valtionosuuksiin sekä oppilaille aiheutuvat muutokset kouluympäristön vaihtuessa. Lisäksi mainittiin, että kyläisten kokoontumispaikkaa ei ole, menetetään ns. kyläidentiteetti, vanhempien ennakkoluulot ja tunteenomainen reagointi, suurempi riski sairastua suuremmassa joukossa epidemian aikana sekä kunnalle aiheutuva imagohaitta, koska Moisiovaaran koulu on Ylä-Kainuun viimeinen kyläkoulu ja Hyrynsalmi on profiloitunut perheystävällisenä kuntana. SWOT-analyysiyhteenveto on oheismateriaalina.

12. Kouluverkko selvitystyöryhmän lausunto päätöksentekoa varten

Koulu on tärkeä paitsi oppilailleen, myös koko kylälle. Moisiovaaran koulurakennus on hyväkuntoinen ja sen ylläpitokustannuksista n. 75 % jää kunnalle, vaikka koulu lakkautettaisiin.

Väestöennuste on yllättävän maltillinen, joskin se on vain ennuste. Huomionarvoista kuitenkin on, että etätöiden yleistyttyä maallemuutto ei ole enää pelkkää haaveilua vaan monet voivat tehdä haaveistaan totta. Lapsiperheet eivät kuitenkaan tule ilman lähikoulua.

Moisiovaaran ja sen lähialueiden houkuttelevuutta asuinpaikkana tukevat koulun lisäksi mm. nopea valokuituyhteys sekä harrastusmahdollisuudet (hiihtoladut, monitoimikaukalo) jne. Tulomuutto tuo kuntaan verovaroja ja valtionosuuksia ja taas toisaalta lähtömuutto, joka voi lapsiperheillä johtua vaikkapa kyläkoulun lakkauttamisesta, taas vähentää niitä.

Koulun vaikutuspiirin asukasmäärään viitaten, muutokset voivat olla hyvinkin nopeita, eli yhden tai kahden perheen muuttaminen alueelle voi nostaa oppilasmäärää huomattavasti.

Toisaalta on huomioitava, että muutos voi olla myös miinusmerkkinen, jolloin oppilaat voivat lähestulkoon loppua. Tilannetta tulisi tarkastella jatkossa, mikäli oppilasmäärä antaa siihen aihetta.

Kyläkouluja on lakkautettu kiihtyvällä tahdilla, mutta ilmiön vaikutusta lapsiin ei ole tutkittu lainkaan. Tällä viitataan Ylen uutiseen 19.3.2019 otsikolla ”Suomi on jo tyhjä kyläkouluista, mutta kukaan ei tunnu tietävän koulujen sulkemisen vaikutuksia lasten hyvinvointiin ja oppimistuloksiin”. Todetaan, että tehdyissä lakkautuksissa on punnittu lähinnä kiinteistö kustannuksia, mutta vaikutukset lapsiin on jätetty tekemättä. Kyse on myös perustuslaillisesta ongelmasta, sillä kaikille Suomessa asuville tulisi taata suunnilleen yhdenvertaiset sivistykselliset palvelut. Itä-Suomen Aluehallintoviraston opetustoimen ylitarkastaja Kari Lehtola toteaa Ylen jutussa, että ”koululakkautusten väitetyt säästöt eivät ole realisoituneet” ja epäilee lakkautusten pikemminkin nostaneen kustannuksia kuin säästäneen niitä. Ei ole ainoatakaan tutkimusta koululakkautusten säästöistä, tai vaikutuksista lasten oppimiseen, terveyteen ja hyvinvointiin, hän sanoo.

Kouluverkkoselvitystyöryhmä esittää edellä mainittujen seikkojen perusteella, että Moisiovaaran koulu jatkaa toimintaansa kuten tähänkin saakka. Oppilastilannetta tarkastellaan vuosittain vuoden viimeisenä päivänä eli seuraavan kerran 31.12.2021. Puheenjohtaja esitti oppilaiden minimimääräksi 10 oppilasta. Muut työryhmän jäsenet esittivät oppilaiden minimimääräksi 12 oppilasta. Selvitystyöryhmä ei ollut asiasta yksimielinen.

Lisäksi esitetään, että syksyllä järjestetään asiassa kuntalaisten kuuleminen. Jos koronatilanne jatkuu, tullaan kuuleminen järjestämään kirjallisena.

13. Allekirjoitukset

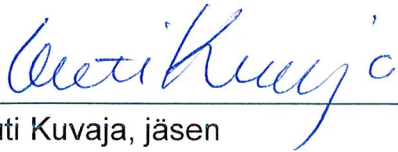
Hyrnsalmella 16. 6. /2021

Olli Saikkonen, puheenjohtaja

Kati Nykänen, jäsen

Outi Kuvaja, jäsen

Veli-Pekka Mäkeläinen, jäsen

Sari Keränen, sihteeri

Oheismateriaalit

Kartta Moisiovaaran koulun kuljetusoppilaista

Moisiovaaran koulun toimintakulut 2020

SWOT-analyysiyhteenveto

